

Twoje zdrowie bezpieczeństwo i wybór...

czyli wszystko co powinniśmy wiedzieć o alkoholu

DLACZEGO OSTRZEGAMY PRZED ALKOHOLEM?

Każdy napój alkoholowy zawiera etanol o wzorze C_2H_5OH , czyli alkohol etylowy. Aby zakupić alkohol, trzeba mieć ukończone 18 lat, ponieważ to używka dopuszczona do sprzedaży i spożywania przez osoby dorosłe.

Mąta ilość wypitego alkoholu wpływa na zachowanie człowieka, mąta ilość alkoholu wypijana często - zabija powoli, jednorazowe wypicie zbyt dużej ilości alkoholu - zabija od razu. Pijący alkohol stają się rozmowni, pewni siebie, rozluźnieni i odprężeni, robią rzeczy, których nigdy nie zrobiliby na trzeźwo (urządzają awantury, są agresywni, stosują przemoc, kradną, wchodzą w konflikt z prawem). Osobę po wypiciu alkoholu rozpoznasz po specyficznym zapachu oddechu, a następnie po zapachu jej ciała, gdy alkohol zostanie przetrawiony. Osobę pijaną rozpoznasz z daleka, bo plączą się jej nogi, zatacza się, upada, czasami traci kontrolę nad ciałem: obsika się, zwymiotuje. Osoby nietrzeźwe robią rzeczy, których później żałują. Częste upijanie się powoduje chorobę alkoholową, którą wyleczyć jest bardzo trudno.

Picie alkoholu nie jest obojętne dla prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego nastolatków. Alkohol wpływa na główny system nerwowy, który dojrzewa do około 21 roku życia. Upośledza funkcjonowanie części mózgu odpowiedzialnych za pamięć, zdolności motoryczne i koordynację. Pijesz alkohol - będziesz sobie gorzej radził w szkole, słabiej przyswajał materiał, gorzej wypadł na sprawdzianach i egzaminach. Im wcześniej zaczniesz pić, tym niższe będzie Twoje wykształcenie. Im wcześniej zaczniesz pić, tym wyższe prawdopodobieństwo, że się uzależnisz, cztery razy szybciej, niż osoba po 21 roku życia. W Polsce ponad połowa nastolatków regularnie spożywa alkohol, co piąty się upija. Najczęściej młodzież pije piwo, rzadziej wódkę i najrzadziej wino. Po alkohol nieco częściej sięgają chłopcy niż dziewczyny, ale tylko nieco. Statystyka mówi także, że jeśli nie pijesz, to jesteś: inteligentniejszy, bardziej wygadany i towarzyski, masz lepszą samokontrolę i wyższą samoocenę niż Twoi rówieśnicy, którzy piją alkohol. Masz też lepsze relacje z rodzicami, mieszkasz wśród fajniejszych sąsiadów, chodzisz do fajniejszej szkoły i angażujesz się społecznie.

Obserwujesz dorosłych, którzy piją, więc myślisz, czemu i Ty nie miałbyś spróbować? Też chciałbyś, żeby było przyjemniej i weselej, żeby można się było odstresować i zapomnieć o problemach, też chciałbyś zapomnieć o porażkach, traumach, może przemocy, wykluczeniu z grupy rówieśniczej, poczuciu niższości i gorszości. Nastolatki i młodzi ludzie mają problemy i, nie potrafiąc poradzić sobie z nimi samodzielnie, tak samo jak dorośli, zapijają swoje smutki i uciekają od nich choć na chwilę. Nikt jeszcze, ani dorośli, ani nastolatek, alkoholem problemów nie zlikwidował. Jeśli

potrzebujesz pomocy, powinieneś szukać jej nie w alkoholu, ale u ludzi, którzy potrafią i chcą Ci pomóc.

Dlaczego picie alkoholu jest takie niebezpieczne w przypadku młodych ludzi? Alkohol powoduje nieodwracalne zmiany w mózgu osób w wieku dojrzewania. Znacznie mniejsza ilość alkoholu w przypadku osób bardzo młodych, niż w przypadku dorosłych, zaburza zdolność do uczenia się, zapamiętywania i logicznego rozumowania. To większe ryzyko, że Twoja edukacja zatrzyma się na niższym poziomie,

niż wskazywałyby na to Twoje zdolności. Alkohol zastępuje Twoje dojrzewanie emocjonalne i hormonalne. System nerwowy i układ hormonalny to dwa intensywnie rozwijające się elementy Twojego jestestwa zanim osiągniesz dojrzałość. I oba najmocniej i najszybciej uszkadza alkohol. Co ważne, zobojętniejesz na świat i ludzi dookoła siebie, nie nawiądziesz głębokich relacji, nie osiągniesz swoich celów życiowych.

Im wcześniej zaczynasz pić, tym gorzej dla Twoich perspektyw, także dlatego, że jest większe prawdopodobieństwo, że alkohol zapanuje nad Tobą i staniesz się alkoholikiem. Jeśli ktoś zaczyna pić alkohol przed 15 rokiem życia, czterokrotnie częściej uzależni się od alkoholu niż osoba, które zaczęła pić jako dorosła. Ważna jest także szybkość, z jaką na różnych etapach dojrzewania możesz uzależnić się od alkoholu. Pijąc intensywnie przed 20 rokiem życia, prawdopodobnie uzależnisz się już po kilku miesiącach, pomiędzy 20 a 25 rokiem życia potrzeba na to około 3-4 lata, a po 25 roku życia okres 3-4 lata to minimalny czas potrzebny do uzależnienia się. Dlatego dorośli, także Twoi rodzice, nawet jeśli spożywają alkohol, uważają, że nastolatkom nie powinno się umożliwiać picia i reagują negatywnie na picie nawet niskoprocentowych alkoholi przez młode osoby.

Media pełne są informacji o pijanych nastolatkach, które zginęły w wypadkach samochodowych. Po alkoholu spada samokontrola i umiejętność racjonalnej oceny sytuacji i własnych możliwości. Po alkoholu zwiększa się zatem skłonność do ryzykownych zachowań, bo wydaje się, że dasz radę, uda Ci się, potrafisz, wcale nie jesteś pijany.

Pijane nastolatki popełniają także wykroczenia i przestępstwa, a także stają się łatwymi ofiarami przestępstw, także przemocy seksualnej, łapią choroby weneryczne (w tym HIV), podejmują współżycie z przypadkowymi osobami, bez zabezpieczenia i potem latami rozpamiętują głupotę lub pamiętają traumę gwałtu.

JEŚLI TWÓJ RODZIC NADUŻYWA ALKOHOLU...

Okazjonalnie i umiarkowanie alkohol pije wielu dorosłych, bo jest dla nich sposobem na polepszenie sobie nastroju, chwilowe odpedzenie smutków i kłopotów, pozwala się wyluzować podczas spotkań towarzyskich. Społeczeństwo i państwo ze swoimi strukturami nie widzą w picciu alkoholu nic złego aż do momentu, gdy osoba spożywająca alkohol swoim zachowaniem zagrozi bezpieczeństwu innych ludzi. Od alkoholu ludzie się uzależniają, bo jest to używka, czyli częste korzystanie z niej powoduje przemożne pragnienie dalszego spożywania i korzystania. Kiedy wszystko poza możliwością napicia się alkoholu przestaje się liczyć, mówimy, że pojawiła się choroba alkoholowa, którą niezmiernie trudno wyleczyć. Dlatego w przypadku alkoholu, jak i pozostałych groźnych używek, państwo stara się ograniczać dostępność i spożycie alkoholu. W myśl Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi państwo finansuje: *leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie; przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.* To oznacza, że leczenie z uzależnienia od alkoholu i terapia psychologiczna dla osób, które walczą ze swoimi nawykami, są bezpłatne. Państwo polskie pomaga także ludziom pokrzywdzonym przemocą i przestępstwem. W przypadku rodzin, w których rodzic alkoholik krzywdzi współmałżonka i dzieci, państwo będzie jednocześnie pomagało krzywdzonym oraz osobom, które chcą uwolnić się od nałogu, chcą się zmienić, poprawić, zacząć pracować i utrzymywać własne rodziny. W przypadku osób,

które krzywdzą tylko siebie lub krzywdy wyrządzanej rodzinie nie da się przyporządkować jakiemuś paragrafowi kodeksu karnego, państwo stara się pomóc, ale ma ograniczone możliwości.

Narastanie problemu alkoholowego w rodzinie przebiega etapowo. Na początku pojawia się nadmierne picie i choć jest ono jeszcze incydentalne, rodzi konflikty między rodzicami. Jedno z rodziców przekonuje drugie, żeby nie piło, ale nie ma efektu. Dzieci jeszcze nie widzą uzależnienia rodzica. Rodzice szukają wymówek i usprawiedliwień, pijący rodzic przeprasza, przynosi prezenty. Z biegiem czasu kłótnie stają się codziennością. Cała rodzina wie o alkoholizmie rodzica, wstydzi się i ukrywa problem. Dzieci zaczynają bać się rozpadu rodziny. Wszyscy rozumieją, że nie mają wpływu na alkoholika, usiłują jedynie przetrwać picie rodzica i przetrwać jako całość. Dzieci mają problemy w szkole i próbują odreagować domowe stresy. Rodzina rezygnuje z ukrywania za wszelką cenę alkoholizmu męża i ojca. Niepijący rodzic przejmuje kontrolę nad życiem całej rodziny i odpowiedzialność za jej stabilność materialną. Z czasem nikt już nie przejmuje się alkoholikiem i nie dba o niego. Rodzina porzuca też oczekiwania i pretensje do alkoholika, obojętnie, dorastające dzieci wyrwywają się z domu.

Alkoholizm obojga lub jednego z rodziców jest źródłem przemocy wobec dzieci, fizycznej i psychicznej, której jedną z odmian jest zaniedbanie. Winę za to ponoszą zawsze dorośli, a konsekwencje - dzieci, które tracą poczucie bezpieczeństwa. Jeśli towarzyszą Ci: brak oparcia, odrzucenie, porzucenie, chaos i niepewność co do zachowań rodziców, poczucie zagrożenia, napięcie i strach, często

także przemoc domowa, szukaj dla siebie i swojego rodzeństwa pomocy. Masz prawo do bezpiecznego dzieciństwa. Rodzice mają obowiązek Ci je zapewnić.

Osoby uzależnione od alkoholu są leczone odwykowo. Jeżeli ktoś chce pić nałogowo, nikomu nic do tego. Ale państwo będzie próbować zobowiązać alkoholika do leczenia, jeśli ten: krzywdzi swoją rodzinę, stosuje przemoc fizyczną i psychiczną, zaniedbuje opiekę nad dziećmi; zmusza dzieci do picia alkoholu oraz innych zach-

wań kryminalnych; nie pracuje, nie jest się w stanie sam utrzymać; staje się uciążliwy; dopuszcza się regularnie aktów wandalizmu, awanturuje się i zagraża spokojowi sąsiadów.

JEŚLI CHCESZ, BY TWÓJ PIJĄCY RODZIC LECZYŁ SIĘ Z ALKOHOLIZMU:

- 1. Porozmawiaj z rodzicem niepijącym.** Powiedz mu, co czujesz i że się martwisz. Spytaj się, co zamierza zrobić, aby zapewnić dobre funkcjonowanie rodziny. Jeśli Twój niepijący rodzic nic nie chce robić, prawdopodobnie jest współzależny. Współzależny rodzic próbuje ratować alkoholika, udaje, że nie widzi problemu, że wszystko jest w porządku, utrzymuje alkoholika, ukrywa prawdę o problemie rodziny.
- 2. Porozmawiaj z innymi dorosłymi członkami rodziny** (babcie, dziadkowie, rodzeństwo rodziców). Mogą mieć duży wpływ na rodziców, zmobilizować ich do zmiany i poprawy. Być może nie wiedzą o problemie, przecież długo był ukrywany lub nie zdają sobie sprawy z jego rozmiaru.
- 3. Porozmawiaj z pedagogiem szkolnym.** Pedagog będzie starał się Ci pomóc. Od niego też dowiesz się, gdzie w Twojej miejscowości znajdują się instytucje zajmujące się rodzinami z problemem alkoholowym (Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) i zadba, abyś otrzymał pomoc.

- 4. Porozmawiaj z pracownikiem socjalnym.** Pracownicy socjalni są zatrudniani przez Ośrodki Pomocy Społecznej. Dowiedz się, gdzie jest najbliższy Ośrodek. Umów się z nim na rozmowę. Pracownik socjalny ma obowiązek zająć się całą rodziną i doprowadzić do rozwiązania problemu. Jeżeli mu się nie uda, to kieruje sprawę do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego (jeżeli w domu alkoholika jest przemoc) lub nawet do Sądu.
- 5. Skontaktuj się z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.** Artykuł 26 ustęp 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wyraźnie mówi, że obywatela do leczenia może zobowiązać tylko sąd. A do sądu może wystąpić z wnioskiem o zobowiązanie do poddania leczeniu odwykowemu tylko lokalna gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych (oraz prokurator), czyli grupa ludzi, która wspiera zarówno osoby uzależnione, które chcą się zmienić, jak i ich rodziny, które cierpią z powodu pijaństwa najbliższej im osoby. Gminna (miejska) komisja rozwiązywania problemów alkoholowych istnieje w każdym mieście lub gminie. Praca Komisji podzielona jest na etapy. Najpierw z Twoim rodzicem porozmawiają specjaliści, by uświadomić mu, jaką krzywdę wyrządza bliskim i namówić go do dobrowolnego podjęcia leczenia i rozwiązania problemu z alkoholem. Jeżeli osoba zgłoszona zadeklaruje chęć podjęcia leczenia dobrowolnie, komisja sporządza w protokole stosowne zobowiązanie, które jest podpisywane i ustala placówkę, gdzie zostanie podjęta terapia. Osoba uzależniona jest wówczas kierowana do konkretnej jednostki lecznictwa odwykowego, ustalony

jest termin, kiedy ma się zgłosić na leczenie. Nie jest to koniec postępowania, które jedynie jest zawieszane na czas leczenia. Przebieg leczenia jest monitorowany, a placówki odwykowe przesyłają informacje o przerwaniu leczenia i o osobach, które na nie w ogóle się nie zgłosiły. Jeśli Twój rodzic znów pije, komisja podejmuje kolejne działania. Podobnie się dzieje, gdy zgłoszony rodzic nie stawia się na wezwania albo nie podejmuje leczenia, do którego się zobowiązał. Sprawa rodzica trafia na drogę postępowania sądowego. Procedura sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego Twojego rodzica zostanie uruchomiona w następujących przypadkach: nie zgłosił się na zaproszenie/wezwanie komisji, zgłosił się na zaproszenie/wezwanie, ale oświadczył, że nie zgadza się dobrowolnie leczyć odwykowo, przerwał dobrowolnie podjęte leczenie odwykowe.

POSTĘPOWANIE SĄDOWE - zgodnie z obowiązującymi przepisami sąd powinien wyznaczyć pierwszą rozprawę w ciągu miesiąca od wplynięcia wniosku komisji o przymusowe leczenie uczestnika postępowania (Twojego pijącego rodzica). Sąd najpierw Twojego rodzica skieruje na badanie wykonywane przez biegłych, czyli osoby, które, zgodnie ze swoim wykształceniem i kompetencjami, będą mogły potwierdzić lub wykluczyć, czy Twój rodzic jest alkoholi-kiem. Sąd, orzekając o obowiązku leczenia, nie określa okresu i miejsca leczenia.

Obowiązek poddania się leczeniu trwa tak długo, jak wymaga tego leczenie, by było skuteczne, ale nie dłużej niż dwa lata od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Czyli, jeśli cel leczenia w tym

czasie nie zostanie osiągnięty, to Twój rodzic nie będzie się już musiał leczyć. Twój rodzic może zostać zobowiązany przez sąd do leczenia, ale to zobowiązanie nie ma charakteru przymusu prawnego. To znaczy, że policja wcześniej mogła siłą doprowadzić osobę uzależnioną na badanie przeprowadzane przez biegłych, na rozprawę sądową oraz do zakładu leczniczego, ale już w samym zakładzie leczenia odwykowego nikt nie zatrzyma alkoholika siłą ani nie zmusi do aktywnego uczestnictwa w programie psychoterapii leczącej z uzależnienia. Czyli, wydanie orzeczenia przez sąd nie zawsze oznacza, że leczenie zostanie podjęte.

PRZEMOC W DOMU

Z alkoholizmem często wiąże się stosowanie przemocy wobec współmałżonka i dzieci. Nikt nie ma prawa bić, poniżać, ubliżać czy grozić, nawet rodzice dzieciom. I nic nie usprawiedliwia przemocy w rodzinie, nawet picie alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych, dlatego wielu ludzi uważa, że jak w rodzinie ktoś jest alkoholi-kiem, to na pewno jest tam też przemoc. Często sprawca przemocy zanim skrzywdzi, to się napije, bo liczy, że picie alkoholu wytłumaczy jego naganne postępowanie i obwiniany będzie alkohol, a nie on sam. Sprawca mówi często, że nie pamięta, że kogoś uderzył, bo był pijany. To nieprawda. Sprawca pamięta, co zrobił. Pobicie kogokol-wiek z najbliższej rodziny to przestępstwo - znęcanie nad człon-kiem rodziny. A popetnienie takich czynów pod wpływem alkoholu dodatkowo obciąża sprawcę, więc sąd wymierzy surowszą karę.

Ważne, byś wiedział, że państwo ma więcej możliwości odseparowania brutalną od krzywdzonej rodziny niż możliwości wyleczenia osoby, która nie chce się leczyć. Każda osoba, która doświadczyła przemocy, już dorosła czy jeszcze dziecko lub nastolatek, ma prawo żądać od wymiaru sprawiedliwości, aby ukarał sprawcę znęcania, zadziałał wychowawczo na niego, aby nie popełniał więcej tego typu przestępstw i zmienił swoje postępowanie. Organami ścigania sprawców przestępstw są prokuratura i policja. Od ich karania są sądy. **Zwróć się do organów ścigania (policji i prokuratury), żeby ścigały sprawcę przemocy.** Nie musisz bezpośrednio, bo każdy, kto wie, że skrzywdzono dziecko czy nastolatka, ma obowiązek donieść o tym policji lub prokuraturze. Najprościej będzie zadzwonić na policyjny numer alarmowy 997 i powiedzieć, że dzieje Ci się krzywda ze strony rodzica i już policja zajmie się sprawą. Ukazanie sprawcy przemocy należy do sądu i możesz mieć pewność, że działanie sprawcy pod wpływem alkoholu spowoduje, że wyrok będzie surowszy. Sąd może też wpłynąć na powstrzymanie się rodzica od picia alkoholu. Często właśnie takie są warunki zawieszenia kary pozbawienia wolności. Sprawca przemocy, jeżeli nie będzie chciał iść do więzienia, będzie musiał się podporządkować. Zawieszając karę, sąd zazwyczaj ustanawia nadzór kuratora. Kurator będzie sprawdzał, czy sprawca przemocy zachowuje trzeźwość. I to bywa najskuteczniejsza metoda także na leczenie sprawcy. Wybór: albo więzienie, albo leczenie i powstrzymywanie się od picia i przemocy jest skuteczniejszy niż błagania rodziny. Każdy młody człowiek do ukończenia 18 roku życia znajduje się pod opieką Sądu Rodzinnego i Opiekuńczego, który ma obowiązek pilnować, aby dzieciom nie działa się krzywda i miały zapew-

nione prawidłowe warunki rozwoju. Sąd może nakazać rodzicom odpowiednie zachowanie, poprawę postępowania. Sąd działa natychmiast, gdy otrzyma informacje o nieprawidłowościach, czyli prośbę o wgląd w sytuację osoby małoletniej, które może złożyć każdy, także osoba małoletnia. Jeżeli sąd uzna, że dobro dziecka jest zagrożone, może ograniczyć władzę rodzicielską jednemu lub obojgu rodzicom. Ograniczenie to polega na tym, że sąd wydaje zarządzenie, jak rodzice powinni postępować. Czasami dochodzi to ograniczenia władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom, mimo, że uzależnione jest tylko jedno z nich. Dzieje się to wówczas, gdy współuzależnienie utrudnia rodzicowi prawidłowe wykonywanie władzy rodzicielskiej.

JEŚLI TWÓJ RÓWIEŚNIK NADUŻYWA ALKOHOLU...

Co jest charakterystyczne u młodych ludzi pijących alkohol? Nie zawsze wyczuwasz zapach alkoholu, bo w szkole Twój rówieśnik jest trzeźwy, ale podejrzewasz, że coś z nim jest nie tak, jak być powinno. To są sygnały, które mogą świadczyć o spożywaniu alkoholu czy przyjmowania narkotyków:

- problemy z nauką i z zachowaniem,
- częste rozdrażnienie, stres, zmienne nastroje,
- utrata dotychczasowych zainteresowań,
- izolacja od rodziny i zmiana znajomych,
- zaniedbanie wyglądu (fryzura, ubrania, czystość),
- większe potrzeby finansowe i nieoddawanie drobnych długów.

Jeśli podejrzewasz, że Twój rówieśnik pije, zacznij z nim rozmawiać. Sięganie po alkohol jest silnie związane z okresem dojrzewania, kiedy przechodzi się przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne. Twój rówieśnik może eksperymentować i poszukiwać nowych doświadczeń. Może też potrzebować dopingu ułatwiającego nawiązywanie nowych znajomości i bycie cennym towarzyszko - fajnym kolegą czy koleżanką. Alkohol poprawia samopoczucie i daje złudzenie bycia lubianym i akceptowanym. Być może zatem Twój rówieśnik poprawia sobie samoocenę pić alkoholem. Być może jest mało asertywny i nie potrafi odmawiać kolegom i koleżankom na imprezach. A może pochodzi z rodziny, w której picie alkoholu jest na porządku dziennym i po prostu ma takie wzorce. Młodzi ludzie, którzy czują wsparcie ze strony rodziców zdecydowanie rzadziej wpadają w szpony alkoholizmu niż dzieci rodziców zdystansowanych i nadmiernie surowych. Ryzyko sięgnięcia po alkohol przez dziecko wzrasta, jeśli między rodzicami są częste kłótnie i w domu pojawia się przemoc. Możliwe także, że Twój rówieśnik ma problemy, kłopoty, przeżył coś trudnego czy traumatycznego i tak jak dorośli, zapija stresy i problemy alkoholem, żeby o nich nie myśleć i o nich nie pamiętać. Dlatego spytaj, czy potrzebuje pomocy? Wsparcie nawet jednej osoby może pomóc wyrwać się z grząskich piasków korzystania z używek. Dzieci i młodzież bardzo szybko uzależniają się od alkoholu (narkotyków, papierosów), ich organizmy słabiej się bronią przed truciznami, co wzmaga jeszcze burza hormonalna i niedojrzałość psychiczna. Młodzi ludzie rozumieją, że mają poważny problem, że sobie z nim nie radzą. Ich samoocena, i tak krucha z racji wieku, obniża się drastycznie. Nie widzą dla siebie ratunku, poddają się. Przygoda z alkoholem kończy się dla części młodych ludzi targnięciem się

na własne życie. Samobójstwo dziecka, poza ogromem tragedii, jest zawsze dla wszystkich zaskoczeniem. Jeśli wydarzyło się coś złego albo Twój rówieśnik nie ma oparcia w rodzicach, zawsze można mu pomóc w inny sposób. Porozmawiaj, pokaż, że Ty nie pijesz, a jeśli to za mało - porozmawiaj z kimś, z jego rodzicami, z nauczycielami w szkole, z pedagogiem szkolnym.

Psycholodzy i pedagodzy ze szkoły lub poradni, która jest w każdym mieście powiatowym pomogą w terapii i ewentualnie skierują na leczenie z uzależnienia alkoholowego, jeśli ono się już pojawiło. Leczenie z alkoholizmu wymaga często odtrucia organizmu i pomocy lekarskiej. Każde wychodzenie z uzależnienia będzie wymagało interwencji lekarza i psychoterapii.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przewiduje także zmuszenie do leczenia młodych ludzi umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Żeby tam trafić, nieletni muszą popełnić czyn karalny (przestępstwo lub wykroczenie) albo ulec procesowi demoralizacji. Samo picie alkoholu przez osobę poniżej 18 r. ż. jest uznawane za przejaw demoralizacji, jednak do placówek trafiają nieletni, u których demoralizacja jest głęboka i uprzednio zastosowane środki wychowawcze nie odniosły pozytywnego skutku. To samo dotyczy również nieletnich którzy popełnili czyn karalny - w zależności od charakteru czynu, od okoliczności związanych z osobą nieletniego, można początkowo zastosować środki wychowawcze o mniejszym stopniu dolegliwości. Środki wychowawcze, które na nieletniego może nałożyć sąd rodzinny podlegają gradacji; najłagodniejszy z nich to: udzielenie upomnienia. Jeśli dziecko po

alkoholu dopuściło się jakiegoś wybryku, sąd może zobowiązać do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej.

JAKIE SĄ PRZEJAWY DEMORALIZACJI U NIELETNICH?

- wagary, zaniedbywanie nauki,
- niestosowne zachowanie się w szkole i poza szkołą,
- ucieczki z domu, wążanie się w towarzystwie zdemoralizowanych kolegów
- zachowania agresywne, wandalizm,
- palenie tytoniu, picie alkoholu, używanie narkotyków i innych środków odurzających,
- przedwczesne podejmowanie życia seksualnego,
- popełnianie czynów zabronionych przez osobę w wieku poniżej 13 lat.

Zachowania tego rodzaju będące przejawem demoralizacji (nie-dostosowania społecznego) będą przedmiotem zainteresowania sądu rodzinnego, jeżeli występuje ich kilka, powtarzają się wielokrotnie, przybierając postać systematycznego postępowania. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich wskazuje, że aby przeciwdziałać demoralizacji i przestępczości nieletnich, należy im stworzyć warunki do powrotu do normalnego życia, czyli umocnić funkcje opiekuńczo-wychowawcze i poczucie odpowiedzialności rodziców za dzieci.

DZIAŁ I (Przepisy ogólne)

Art. 1. § 1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie:

- 1) zapobiegania i zwalczania demoralizacji - w stosunku do osób, które nie ukończyły lat 18,
- 2) postępowania w sprawach o czyny karalne - w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu lat 13, ale nie ukończyły lat 17,
- 3) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych - w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby lat 21.

§ 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) nieletnich - rozumie się przez to osoby, o których mowa w § 1,
- 2) czynnie karalnym - rozumie się przez to czyn zabroniony przez ustawę jako:
 - a) przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w art. 51, 62 1), 69, 74, 76, 85, 87, 119, 122, 124, 133 lub 143 Kodeksu wykroczeń.

Art. 2. 2) Przewidziane w ustawie działania podejmuje się w wypadkach, gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego.

Art. 3. § 1. W sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się nieletniego oraz zmierzając w miarę potrzeby do prawidłowego spełnienia przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego, uwzględniając przy tym interes społeczny.

§ 2. W postępowaniu z nieletnim bierze się pod uwagę osobowość

nieletniego, a w szczególności wiek, stan zdrowia, stopień rozwoju psychicznego i fizycznego, cechy charakteru, a także zachowanie się oraz przyczyny i stopień demoralizacji, charakter środowiska oraz warunki wychowania nieletniego.

Art. 3a. 3) § 1. W każdym stadium postępowania sąd rodzinny może, z inicjatywy lub za zgodą pokrzywdzonego i nieletniego, skierować sprawę do instytucji lub osoby godnej zaufania w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

§ 2. Instytucja lub osoba godna zaufania sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego przebiegu i wyników, które sąd rodzinny bierze pod uwagę, orzekając w sprawie nieletniego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania mediacji (...), mając na względzie wychowawczą rolę postępowania mediacyjnego, interes pokrzywdzonego, dobrowolność i poufność mediacji oraz fachowość i bezstronność mediatora.

Art. 4.

§ 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylenie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

§ 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

§ 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Art. 4a.

Podmioty współdziałające z sądem rodzinnym, a w szczególności: instytucje państwowe, społeczne lub jednostki samorządowe oraz osoby godne zaufania, w zakresie swego działania, udzielają na żądanie sądu rodzinnego informacji niezbędnych w toku postępowania.

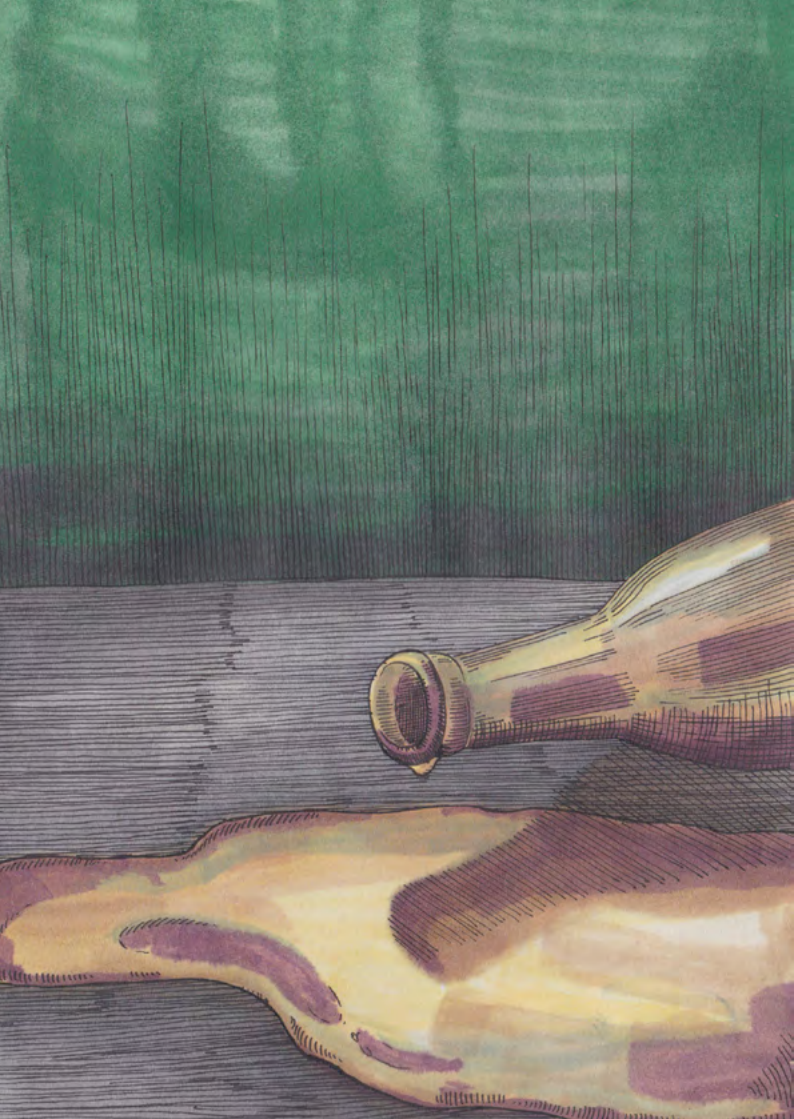
WYKROCZENIA, ZA KTÓRE NIELETNI PONOSZĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ, TO:

- art. 51 kw (kodeks wykroczeń) - zakłócenie wybrykiem spokoju lub porządku publicznego,
- art. 69 kw - niszczenie i uszkodzanie znaków umieszczonych przez organ państwowy,
- art. 74 kw - uszkodzanie znaków lub urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu,
- art. 76 kw - rzucanie kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu,
- art. 85 kw - samowolna zmiana, niszczenie lub uszkodzanie znaków drogowych,

- art. 87 kw - prowadzenie pojazdu przez osobę znajdującą się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub podobnie działającego środka,
- art. 119 kw - kradzież lub przywłaszczenie mienia,
- art. 122 kw - paserstwo,
- art. 124 kw - niszczenie lub uszkodzenie mienia,
- art. 133 kw - spekulacja biletami wstępu,
- art. 143 kw - utrudnianie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego.

Sprawy o demoralizację prowadzą sądy rodzinne. Jest to postępowanie opiekuńczo-wychowawcze. Zanim sąd podejmie decyzję w sprawie sankcji wobec nastolatka, sprawdzi, czy wcześniej już miał zastosowane środki wychowawcze i jaki był wywiad środowiskowy przedstawiony przez kuratora. Jeśli to pierwszy epizod pijaństwa w życiu, wcześniej nastolatek nie sprawiał problemów wychowawczych, nie wagarował, sąd nie stosował środków wychowawczych, skończy się na upomnieniu albo zobowiązaniu do określonego zachowania. Sąd ma szeroki katalog środków wychowawczych, zgodnie z art. 6 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i, co najważniejsze, nieletnią osobę należy wychowywać, a nie karać.

Sąd może orzec umieszczenie w zakładzie pomocy społecznej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, jeżeli zachodzi potrzeba zapewnienia nieletniemu opieki wychowawczej. Jeżeli sąd stwierdzi u nieletniego niedorozwój umysłowy, chorobę psychiczną lub inne zakłócenie czynności psychicznych, bądź też nałogowe spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków czy innych środków psychotropowych w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, może umieścić

4. JEŚLI KTOŚ NAMAWIA CIĘ NA SPOŻYWANIE ALKOHOLU...

Jedną z przyczyn nadużywania alkoholu przez nastolatki są doświadczenia rodzinne. Dziecko alkoholika ma bardzo duże szanse, by samemu zostać alkoholikiem. Badania sugerują, że dzieci wychowywane w domach, w których nadużywa się alkoholu, jest 4 razy bardziej narażone na rozwój choroby alkoholowej. Pijący alkohol ojcowie i matki stają się dla dzieci pierwszymi i naturalnymi modelami zachowań. Nastolatek, widząc pijanych rodziców, uznaje, że alkohol jest normalnym składnikiem życia i codzienności. Jeśli rodzic jest uzależniony od alkoholu, to jego dziecko najpewniej nie ma zaspokojonych podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych, a to często powoduje problemy natury wychowawczej i edukacyjnej, np. problemy w szkole, wyczyny chuligańskie, wagary, kradzieże i także sięganie po alkohol przez kolejne pokolenie.

Kolejnym powodem, dla którego młodzież sięga po alkohol, jest presja grupy rówieśniczej. Młodym ludziom bardzo zależy na akceptacji ze strony kolegów i koleżanek. Młody człowiek wiele zrobi, by być zaakceptowanym i lubianym. Właśnie z obawy przed wyśmianiem i za namową rówieśników sięga po pierwsze piwo czy drinka. Inicjacja alkoholowa jest tym łatwiejsza, że impreza nastolatków rzadko jest abstynencka.

Jak odmawiać? Zawsze odmawia już co piąty dorosły Polak. Nie jest to zatem zachowanie rzadkie. Nieuleganie presji jest dowodem siły charakteru i asertywności. Uczestnictwo w grupie i w imprezie nie musi łączyć się z piciem, zawsze możesz odmówić. I możesz swoją odmowę w taki sposób grupie przedstawić. Możesz szukać pretekstów, a możesz też podać prawdziwy powód - że nie chcesz pić alkoholu. Jeśli Twój kolega i koleżanka nie są w stanie uszanować Twojego wyboru, nie są Twoimi przyjaciółmi. Zawsze też możesz poprosić o pomoc rodziców, im będzie łatwiej powiedzieć rodzicom Twoich kolegów, że nie życzą sobie, żebyś pił alkohol z ich dziećmi na imprezie, np. urodzinowej. Zawsze, gdy kontakty z innymi ludźmi, czy to Twoimi rówieśnikami czy osobami dorosłymi są dla Ciebie przykre, pamiętaj, że masz wybór i że najważniejszy jesteś Ty i Twoje dobro: Twoje życie, zdrowie i przyszłość. I zawsze jest ktoś, z kim możesz porozmawiać, wystarczy się rozejrzeć wokół siebie. Zadbaj o siebie, nie pozwalaj się krzywdzić i nie krzywdź się sam.

Baba

LUBUSKIE
STOWARZYSZENIE
NA RZECZ KOBIEC

www.baba.org.pl